

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књ. I св. 7-8

**БЕОГРАД
1950**

САДРЖАЈ

	Страна
1. <i>А. Белић</i> : Из српскохрватске синонимике	263
2. <i>М. Стевановић</i> : Транскрибовање неких македонских имена	278
3. <i>Р. Б.</i> : Азбестни, протестни итд; пијанисткиња, телефонисткиња итд. .	285
4. <i>Б. Милановић</i> : Заменички облик <i>собом</i> уз гл. <i>носиши, води-</i> <i>ши</i> и сл.	295
5. <i>В. М. Миковић</i> : О значењу израза <i>жсжсено злато</i> и <i>суво злато</i> .	303
6. <i>Св. Марковић</i> : О употреби личних и безличних облика гл. <i>требаши</i>	311
7. <i>Иван Пойовић</i> : О изговору речи <i>жљеб</i> и <i>жлезда</i>	318
8. <i>А. Паунов</i> : Поводом наших стручних терминологија	323
9. <i>М. Лесковац</i> : „Пестип“ у једној Вуковој пословици	327
10. <i>Милка Ивић</i> : Из семантике	329
ЈЕЗИЧКЕ ПОУКЕ	331
ОДГОВОРИ РЕДАКЦИЈЕ	336
ЧИТАОЦИМА И ПРИЈАТЕЉИМА НАШЕГ ЧАСОПИСА	341

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

др Александар Белић, Глиша Елезовић, др Радомир
Алексић, др Михаило Стевановић, др Радосав Бошко-
вић, Бранислав Милановић и Игрутин Стевовић.

Научна Ризница

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД — 1950

ПОВОДОМ НАШИХ СТРУЧНИХ ТЕРМИНОЛОГИЈА

На овогодишњој конференцији сарадника републичких института за научна шумарска истраживања било је говора и о шумској терминологији. Слична проблематика — овако исто узгред и без конкретних задужења — претресана је ове године и на конференцијама других привредних струка, чега није било на ранијим нашим састанцима и савјетовањима. Ту појаву региструјемо радо, са задовољством, али без неког претјераног оптимизма, јер добро знамо да она још не значи прекретницу на том необично важном сектору културног и духовног уздизања народа Југославије. Ми, активни руководиоци радова на привредном развоју, обнови и изградњи земље, још увијек смо преоптерећени нашим редовним задацима и проћи ће још доста времена — можда и цијела година, а можда и више — док сви дођемо до једнодушног закључка: изградња, сређивање, унапређење стручне терминологије било које струке је једна карика у изградњи, у унапређењу струке саме.

Разумије се, одлучну ће ријеч у томе имати филолози, али потребу учешћа привредника и техничара — добрих познавалаца своје струке, уз услов и доброг познавања језика — нико неће оспоравати.

Можда ће заиста шумари бити међу првима који ће се тим питањем озбиљније позабавити, јер су сугестије у том правцу дате са компетентног форума, упућени су одабраним претставницима наше младе шумарске научноистраживачке службе и потичу непосредно од руководиоца савезног ресора.

Несређеност и неизједначеност шумарске и дрвноиндустриске терминологије биле су и раније повод дискусија на стручним састанцима и у штампи, апеловало се и на предратно Министарство шума и рудника у Београду и на Југословенско шумарско удружење у Загребу, чије су заслуге баш на том пољу значајне и велике, почевши од доба када се Ettinger одлучио „на непрогаженој још путини прокročити и шумарској пракси намјењени лексикон издати“. Некако у исто то доба стајао је на челу уредништва „Шумарског листа“ познати хрватски књижевник Јосип Козарац. Сама та чињеница морала се позитивно одразити на језику и стилу тога стручног гласила, а преко њега и на његовим читаоцима. Хрватски су шумари већ онда говорили „бољим“, чистијим хрватским језиком, него претставници осталих привредних струка. Одонда је прошло много година. Стварањем пређашње Југославије убрзан је темпо изједначења српске и хрватске терминологије и тај је процес текао стихиски, руковођен и потстицан разним мотивима, али, углавном, у правцу стварања јединствене српскохрватске терминологије и зближавања словеначке терминологије, с једне стране, и српскохрватске — с друге стране.

Не заносећи се мишљу о изградњи једне заједничке југославенске терминологије још увијек сматрамо да је наш циљ у погледу српских и хрватских стручних израза и термина остао исти као и прије рата.

Обухватити цијелу „шумарску“ терминологију исто тако је тешко — да не кажемо немогуће — као што је тешко обухватити цијело шумарство. Тај сложени комплекс техничких, биолошких, економских и осталих проблема, који је некад добио једнострано назив „шумарство“, изискује сада огромно, управо енциклопедиско знање скоро из свих подручја људске мисли.

Као што је биолошки сектор „шумарства“ уско повезан са свим биолошким дисциплинама, исто тако и терминологија подизања, гајења, обнове и неге шума, као и терминологија „заштите шума“ (одбране шума од штетних инсеката, биљних паразита и сл.), ловна (ловачка) терминологија

гија итд. уско је везана за терминологију биолошких дисциплина.

Механичка прерада дрвета и њена терминологија има врло много додирних тачака са енергетиком; индустрија папира, дестилација дрвета итд. имају скоро заједничку терминологију са хемијском; а ни терминологија искоришћавања шума, која је можда најспецифичнија „шумарска“ терминологија, не може се узимати изоловано од терминолошке проблематике заједничке за нашу цјелокупну привреду.

Ја ћу се у слиједећем чланку осврнути специјално на тај први, „биолошки“ или — како га многи неправилно називају — „чисто шумарски“ сектор наше терминологије и показати како смо се ми шумари слабо користили оним постигнућима која су још прије рата забиљежена у нашој терминолошкој литератури и која нам могу послужити као полазна тачка за изградњу једног општег одређеног правца.

Још 1934 године тадашње Министарство просвјете је издало низ свезака „Средњошколске терминологије и номенклатуре“ штампаних као „плод заједничког рада чланова Терминолошке комисије и стручњака оних предмета којих се терминологије тичу“. Тих свезака изишло је, колико се сјећам, шест. У предговору је истакнуто како је текао рад појединих секција те комисије; из њега видимо колико је пажње посвећено томе проблему од прве до посљедње фазе рада.

Ми се не чудимо што је ратно доба, доба насилног духовног и физичког „разједињавања“ наших народа до темеља брисало, замело сваки траг тога. Али се чудимо што се није непосредно иза ослобођења у довољној мјери манифестовала жеља свих нас да што прије обновимо и ту област нашег културног развоја.

Један добар стручњак, ако је уједно и добар познавалац језика, запазиће можда покоји пропуст, омашку, наићи ће на израз који би требало замијенити којим другим, бољим, ако анализира напр. „Ботаничку терминологију“ са шумарског, агробиолошког, помолошког или којег другог уског стручног гледишта.

Али не треба губити из вида да је књига писана прије 15 година и да она није писана ни за шумаре ни за агро-биологе, ни за помологе, него за наставнике средњих школа, тј. за тадашње гимназије, препарандије и трговачке академије. Да ли то умањује њезин значај кад стојимо пред задатком који сам напријед истакао? Нипошто. Њезина корист за нашу будућу шумарску терминологију, специјално за биолошко-шумарску грану, од непроцењиве је вриједности, као узор, као полазна тачка и као темељ за наш даљи рад на том пољу.

Нажалост, наша прилично богата шумарска литература поратног доба врло се мало осврће на резултате постигнуте на том пољу прије рата. Илустроваћу то с неколико примјера узетих из наше литературе шумарског и агробиолошког сектора, али претходно бих се осврнуо на грешке и пропусти које у том погледу чине сами наставници биологије у средњим школама, а још можда више сами писци уџбеника по којима ти наставници предају. Ако стручњаци-педагози и биолози-теоретичари занемарују резултате систематског рада наших ауторитета у области терминологије, можемо ли кривити практичаре задужене по сектору примјењених биолошких наука, и можемо ли им замјерити што се из њихових редова не јављају пионири-борци за чистоћу и богаћење наше терминологије? Томе ћу дакле посветити свој слиједећи чланак.

инж. А. Паунов

Сарајево